

Om guidade vandringar längs bjärekusten får vi läsa i detta Nyhetsbrev.

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 27-2017
Från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Återigen

är det nya läsare, som nu tar del av Nyhetsbrevet. Så har det låtit många gånger förr i inledningen till mina Nyhetsbrev. Brevet med önskemål om att få komma med på distributionslistan kommer i en ständig ström.

Vill du läsa mina tidigare Nyhetsbrev är det bara att gå till min hemsida www.bjareforlaget.com . Där hittar du breven under rubriken **Bjäre- som jag ser det.**

Den rubriken

"Bjäre- som jag ser det" - använder jag också för ett av mina kommande bildspel, vilket framgick i förra Nyhetsbrevet. Det blir återigen en allmän hyllning till Bjäre i **"min bild"** .... Ingår också människor som jag mött och samverkat med och verksamheter som jag deltagit i.

November – den nionde (!) månaden.

Helt rätt. Den nionde. Så var det åtminstone fram till år 152 e.Kr. Då flyttade romarna nyåret två månader bakåt. November flyttades från plats nr 9 till nr 11.

Vad finns att säga om månaden november i vår historia?

Den månaden ansågs vara den första vintermånaden – åtminstone lite längre norrut i Sverige. Fast har det funnits exempel, när vintern slagit till redan i november även i våra trakter. Du minns kanske 17 november 1995. Då fick vi i södra Sverige uppleva en ordentlig snöstorm.

Annat att minnas om denna månad i vår historia :

- 7 november 1917 utbröt den ryska revolutionen. Lenin grep makten. Sovjetunionen skapades.
- 9 november 1989 öppnades berlinmuren. Det blev slutet för det som hade skapats 1917.
- 11 november 1918 var en efterlängtdag i hela Europa. Stilleståndsdagen. Det långa 1:a världskriget – blodbadet – var äntligen slut.
- Tisdagen efter första måndagen i november är tidpunkten när det skall hållas val i USA.

Sedan dags för den tionde....-deci...och strax är det jul

Därmed dags att påminna om, att om du avser att beställa bok att skicka som julklapp är det dags att beställa nu. Postgången tiden före jul är som bekant "ansträngd".

Under rubriken "Boklådan" nedan ser du, vilka böckerna som fortfarande finns kvar.....idag...

Jag hittade en ny gammal guldgruva.

Materialet har funnits i mitt arkiv i flera år. Jag har tidigare dock inte haft möjlighet att tränga in i det på allvar. Nu har jag gjort det.

Det gäller de anteckningar som Filip Kilian en gång gjorde i samband med att han ledde en kurs i "Bjärekunskap" i Vuxenskolans regi. Kursen omfattade en rad vandringar/exkursioner på olika platser på vår halvö. Filip var guide och "lärare" vid dessa vandringar.

Föredömligt nog gjorde Kilian noggranna anteckningar om allt det som han informerade sina kursdeltagare om. Det är ytterst detaljerade skildringar. Platser. Personer. Händelser. Sägner. ....

När jag läser dessa "kursrapporter" blir jag ständigt imponerad av Filip Kilians detaljkunskaper.

Det finns, tycker jag, två skäl för mig att uppmärksamma dessa skildringar.

Ena skälet är tacksamhet och respekt för det gedigna arbete som Filip lagt ner på detta.

Det andra skälet är att jag vet, att det finns ett allmänt intresse för ämnet bland mina läsare. Det är inte omöjligt, att vissa av dessa korn kommer att synas i mina brev framöver.

Hela bjärekusten

Beskrivs i olika delavsnitt i Kilian-materialet. Några exempel:

Burensvik och Dagshög

Tofta Högar med omnejd.

Nationsgränsen vid Båstad

Rullstensåsarna i Grevie

Vasalt och dess mal.

Ramsjöstrand

Mäsinge - Glimminge

Ingelstorp och Norrebro hamn

Småryd, Norrviken, Kattvik

Stora Hult-Lervik- Grytskären

Jag lär återkomma i framtida Nyhetsbrev med glimtar ur Kilian-materialet.

På tal om bjärekusten

vill jag gärna slå ett slag för de böcker som Karin Falkmer skrivit och där såväl själva kusten som dess människor skildras på ett synnerligen initierat sätt. Det gäller inte minst kuststräckan Burensvik-Dagshög.

Karin delar med sig av sina kunskaper om denna del av bjärekusten även på ett annat sätt. Som föreläsare. Nyligen framträdde hon inför åhörarna hos Torekovs Föreläsningsförening.

En elakartad förkylning satte tyvärr stopp för mina möjligheter att lyssna till Karins berättelse.

Min boklåda

Boktitel	Ord. Pris	Rea-på-rea-pris
Så blev Båstad tennis	225	60
Bilder av ett sekel i Bjäre	Slutsåld	
Vår bjärehistoria i bild	350	70
Bjärebör berättar om Bjäre	Slutsåld	
Strövtåg i Bjäres historia	330	70
På räls över hallandsås under 130 år	Slutsåld	
NÄRA HAVET trivs jag bäst	330	Ny

Böckerna kan beställas direkt hos mig, kalle@bjarenet.com

V.g. ange om du önskar få böckerna hemsända.

Böckerna kan även köpas i bokhandel samt på vissa ställen på Bjärehalvön. Se www.bjareforlaget.com

Boksignering inför julen.

Vid den här tiden på året vaknar jultomten till liv för att inleda sitt stora säsongsjobb. Jag märker detta på beställningarna av böcker.

Här lite info till jultomtar som vill ha böckerna signerade. Följande tider är fastställda:

Hembygdsparken i Boarp söndag 3 dec.

Loppisbutiken i V. Karup 2 dec.

Min språklåda

har under årets lopp haft ett skiftande innehåll. Dialekter, klassiska kommentarer, klassiska "första meningen" i böcker, kloka tankar, språkfallgropar och åtskilligt annat.

Då och då har mina notiser, som nämnts, bestått av "fallgropar". Sådana som det är lätt att falla i när man skriver.

Som exemplet, hämtat ur försäkringsbranschens rika skatt (och som jag misstänker att jag redan har använt någon gång)

Här är den:

Eftersom mina make har avlidit har vi på gården inga svin längre, och jag ber därför att få slippa försäkringen.

Vi kan ta ännu ett exempel (som kanske redan har använts):

Motorcyklisten avled senare av skadorna som han tillfogats på Karlstads lasarett.

Även i andra sammanhang kan grodorna hålla sig framme. Exempelvis i annonser:

Säljer mina möbler efter skilsmässa för halva priset.

Eller i rubriker i tidningen

Kvinna åtalas för mord på segelbåt.

Språket – vår viktigaste ”upppfinning”.

Samtidigt som vi kan le åt sådana lustigheter på språkets område, kan vi förstås anlägga ett mera högtidligt anslag.

Språket utgör utan tvekan mänsklighetens viktigaste ”upppfinning”. Det är språket som skiljer oss från djuren. Det är tack vare språket som vi kan kommunicera inte bara med varandra, utan också mellan generationerna. Detta tack vare skriftspråket.

Språket är en kulturens universalverktyg.

Språket befinner sig under ständig förändring. Någon tog som exempel att många unga idag inte kan tillgodogöra sig texten i pojkbromanen ”Mälarpirater” - 1911 - av Sigfrid Siwertz utan att ha tillgång till en ordlista.

Mannen bakom ”Bevingade ord”.

När jag är inne på avdelningen vårt språk, är det naturligt att tänka på Pelle Holm. För de flesta är han nog känd främst för sitt storverk ”Bevingade ord”. Denna mycket populära bok utkom 1939. Den ständiga efterfrågan har gjort att boken utgivits i ytterligare femton (!) upplagor. 1964 följde Pelle Holm upp det hela med ”Ordspråk och tänkesätt”.

Pelle Holm föddes i Höganäs 1888. Han var son till folkskolläraren och municipalordföranden, Johannes Holm och dennes maka, Anna Tullberg.

Pelle Holm tog studenten i Helsingborg. Från 1913 var han anställd vid redaktionen för Svenska Akademiens ordbok. Där var han under många år chef för detta gigantiska arbete.

För oss som bor i ett gränsland

har språkfrågan extra dimension. 1658 ”förvandlades” vi i Bjäre från danskar till svenskar. Att den förvandlingen tog sin tid att genomföra, kan vi fortfarande uppleva. Bjäredialekten – liksom andra skånska dialekter - innehåller fortfarande mycket, som har sina rötter i danska språket.

Exempelvis att ljuden k, p och t har kvar sina danska motsvarigheter. Några exempel: kaka-kaga, leka-lega, rik-rig, rök-rög, gapa-gaba, pipa-piba, fat-fad, gröt-gröd, gryta-gryda, gata-gada,

Så kan man hålla på med andra bokstavsförändringar. Hög-höj, väg-väj osv

En lokal prägel när det gäller innehållet

försöker jag hålla i mina Nyhetsbrev. Världen utanför är det ju så många andra som skriver om och talar om. Men visst kliar det i fingrarna ibland, när jag läser om företeelser ”där ute” som förvånar mig, retar mig och som jag gärna vill kommentera. Jag får ofta anstränga mig att hålla pennan i styr, dvs avstå från att kommentera.

Ibland stöter jag på uppgifter och företeelser som jag ”bara” tycker är intressanta och som jag därför gärna vill vidarebefordra.

Ett sådant exempel är detta, som är hämtat från Berlin, olympiska året 1936:

När Hitler blev satt på plats.

Det handlar om turerna kring Hitlers agerande i samband med Olympiska Spelen i Berlin 1936.

Hitler och ordföranden för presidenten för Internationella Olympiska kommittén, IOK, hade en dispyt.

Hitler var lömsk. Han hade redan åkt på några smällar av IOK-presidenten.

Hitler hade gett order om, att två tyska ledamöter i Internationella Olympiska kommittén (IOK) skulle bytas ut mot två pålitliga nazister. IOK-basen förklarade då, att spelen skulle flyttas från Tyskland, om inte Hitler inom 24 timmar hade ändrat beslutet.

Hitler lade sig direkt!

För Hitler skulle det bli än värre.

När IOK-presidenten på arenans toaletter såg skyltarna "Hundar och judar äga ej tillträde" krävde han, att skyltarna skulle tas bort.

Hitler protesterade och sa till IOK-presidenten:

Herr president. Om ni blir bjuden till en väns hus talar ni väl inte om för honom hur han skall sköta det.

IOK-presidenten:

Herr kansler. Detta handlar inte om Tyskland. Det gäller olympiska spel och över dem regerar vi. Om inte skyltarna tas ner här och nu, blir det inget OS.

Hitler fick ge sig igen...!!

Det skulle bli mer

av förödmjukelser för Hitler under dessa "olympiska dagar",

Hitler hade inlett spelen med att bjuda in segrarna till sin hedersloge för gratulera och skaka hand med segrare. Han var övertygad om att "den ariska rasen" skulle visa sin överlägsenhet och besegra alla som inte hörde dit. M.a.o. han skulle få besök i logen enbart av "arier." Så tog sig två färgade deltagare från USA friheten att dubbelvinna i höjdhopp. Då upphörde Hitler med sina hälsningsceremonier i sin loge. Inte kunde han ta en färgad idrottsman i hand!!

Det blev ännu mer...

Nu gällde det längdhopp. Stor favorit var Jessie Owens, USA. Även han färgad. Han hade redan vunnit två löpgrenar - 100 meter och 200 meter. Nu skulle han bara hämta hem guldmedaljen även i längdhopp. Försöksomgången omfattade tre hopp. Jessie Owens hade övertramp i första försöket. Sedan även i andra...!!!

Nu var risken stor att favoriten inte skulle gå till final. Jessie var skakad och bekymrad inför det tredje och avgörande hoppet

Det var då det oerhörda hände.

Mitt framför ögonen för Hitler på hedersläktaren gick den tyske favoriten Luz Long - nere på gräsplanen - fram till den förvirrade Jessie, som satt i gräset med hängande huvud. Luz tröstade Jessie och gav honom rådet att i det sista hoppet satsa på säkerhet. Det gällde ju "bara" att få ett godkänt hopp.

Jessie Owens följde rådet. Sista hoppet blev godkänt och tillräckligt långt. Owens var därmed i final. Där visade han sin klass. Vann finalen på 8,06. Luz Long blev tvåa med 7,87.

Hitler blev rasande där han stod på läktaren och såg den nära kontakten mellan den ariske Luz och en färgad amerikan.

Luz Long och Jessie Owens blev vänner för livet.

För den modige Luz blev livet efter berlinolympiaden dock kort. Kriget kom och han blev inkallad i militärtjänst. Han stupade på slagfältet.

(Uppgifterna om detta drama i Berlin 1936 har jag fått från Sven Gunnar Särman.)

Mobilen död inom fem år!!

Snabbt skifte av ämne:

Jag har till inför rubriken till en artikel skriven av Johan Hagegård, krönikör hos PS.

Författaren menar, att det är bara att titta på se senaste 30-40 årens teknikutveckling. Takten när det gäller innovationer går i rasande fart – och accelererar!!! Teknikskiftena kommer allt tätare.

Nu talas det om "Virtual and augmented reality." Förkortat VR och AR.

(Jag räknar med att det finns någon av mina läsare som kan hjälpa mig i min okunnighet när det gäller att förklara innebörden i det här uttrycket.

Jag har förstått att det handlar om "immersiva tekniker", och detta lär beskriva "den omslutande och uppslukande upplevelse" som detta VR och AR levererar.

Med tillgång till nämnda system kan vi – sägs det - skrota såväl mobilen som datorn. Allt finns i detta nya.

Till sist

den vanliga uppmaningen: känner du någon som du tror vill få mina Nyhetsbrev – skicka ett mejl till mig om detta. Allt jag behöver är vederbörandes mejl-adress. Gärna namnet också.

Vänligen

Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad

Tel. 0431-365332